

Polisanmälda hatbrott 2022

Teknisk rapport

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Författare: Jon Lundgren och Aravella Lejonstad

urn:nbn:se:bra-1150

ISSN 1100-6676

© Brottsförebyggande rådet 2023

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Polisanmälda hatbrott 2022

Teknisk rapport

Rapport 2023:17

Förord

En beslöjad kvinna blir spottad på av sin granne, ett asylboende blir nedklottrat med rasistiska budskap och en man blir hånad på internet för sin sexuella läggning. Det är exempel på händelser som kan förekomma i hatbrottsstatistiken.

Brå har sedan 2006 ansvarat för statistiken över anmälda hatbrott, och sedan 2016 ingår det i regeringens instruktion till Brå att årligen ta fram kunskap om hatbrott. Det görs bland annat genom statistiken över polisanmälda hatbrott och fördjupningsstudier inom hatbrottsområdet.

I rapporten Polisanmälda hatbrott 2022 redovisas dels de anmälda brott från 2022 som har hatbrottsmarkerats av polisen, dels omfattningen och karaktären på de hatbrott som Brå identifierat i dessa anmälningar. Rapporten är överlag beskrivande. Djupgående analyser eller förklaringar till resultaten kan i stället presenteras i olika fördjupningsstudier. I arbetet med statistiken över polisanmälda hatbrott 2020 gjordes omfattande metodförändringar. Statistiken för 2020 och framåt är därför inte jämförbar med tidigare års hatbrottsstatistik.

Syftet med den här tekniska rapporten är att ge en mer utförlig beskrivning av metoden och statistikens innehåll. Målgrupp för den tekniska rapporten är läsare med specialintresse för de metodologiska aspekterna av undersökningen. Statistiken för polisanmälda hatbrott sammanställs på enheten för statistiska undersökningar. Rapporten har författats av Jon Lundgren och Aravella Lejonstad, båda utredare på Brå.

Stockholm i december 2023

Mattias Larsson
Generaldirektör

Thomas Hvitfeldt
Enhetschef

Innehållsförteckning

Sammanfattning	7
Inledning	9
Metod	10
Polisens hatbrottsmarkering	10
Definition	10
Datainsamling och population	11
Genomförande	11
Variabler och bedömning	15
Tillförlitlighet	26
Osäkerhetskällor	26
Jämförbarhet	30
Resultatredovisning	34
Registrerade anmälningar	34
Tillgänglighet och sekretess	41
Spridningsformer	41
Tillgång till primärmaterial	41
Upplysningstjänster	42
Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	42
Referenser	43
Bilageförteckning	44
Bilaga 1 Brottskoder som ingick i Polisanmälda hatbrott 2022	45

Sammanfattning

Den här tekniska rapporten är ett komplement till rapporten Polisanmälda hatbrott 2022, med en mer utförlig beskrivning av metoden och statistikens innehåll. Sedan 2020 har Brå presenterat statistik över *hatbrottsmarkerade* polisanmälningar, det vill säga de anmälningar som polisen har markerat som potentiella hatbrott. Det innebär att statistiken från och med 2020 baseras på ett annat urval av polisanmälningar än Brås tidigare hatbrottsstatistik, och därmed inte är jämförbar med den.

Underlaget för studien är de polisanmälningar från 2022 där polisen i sitt ärendehanteringssystem DurTvå har markerat att det finns ett möjligt hatbrottsmotiv. De anmälningar som innehåller minst ett brott som bedöms uppfylla Brås definition av hatbrott kodas och bildar statistiken över hatbrottsmarkerade polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv. För att kunna kodas som hatbrott ska brottet ha begåtts i Sverige, alternativt ska den utsatta ha befunnit sig i Sverige om brottet skedde på exempelvis internet.¹

Redovisningsenheterna är:

- hatbrottsmotiv
- brottskategorier
- brottsplatser
- tillvägagångssätt
- de utsattas kön
- gärningspersonens kön
- utsatthet i yrkesrollen
- relationen mellan utsatta och gärningspersoner
- i vilken polisregion anmälan registrerades
- i vilken kommun brottet begicks.

Statistik över polisanmälda hatbrott publiceras vartannat år, i december året efter redovisningsåret och cirka fem månader efter avslutad kodning. Referenstiden är det kalenderår som föregår rapportens publikationsår. Eftersom statistiken i 2023 års rapport baseras på polisanmälningar som

¹ Undantaget när det rör sig om exempelvis hets mot folkgrupp på internet, då det oftast saknas en utsatt person.

inkommit under 2022, innebär det att själva brottstillfället kan ligga före referenstiden.

Inledning

Statistiken i rapporten om polisanmälda hatbrott baseras sedan 2020 på ett annat urval av polisanmälningar än Brås tidigare hatbrottsstatistik.² Även metoden bakom statistiken har förändrats. Det innebär att statistiken från 2020 och framåt inte är jämförbar med Brås tidigare hatbrottsstatistik. Sedan 2020 presenterar Brå statistik över *hatbrottsmarkerade* polisanmälningar, det vill säga de anmälningar som har markerats som möjliga hatbrott av polisen. Nytt för 2022 års hatbrottsstatistik är möjligheten att redovisa tillvägagångssätt för hatbrottet, gärningspersonens kön, utsatthet i yrkesrollen samt att bedöma förekomsten av upp till fyra hatbrottsmotiv för varje enskilt brott i en anmälan.³

I den här rapporten presenteras den tekniska beskrivningen av Polisanmälda hatbrott 2022.⁴ Statistik över polisanmälda hatbrott bidrar till kunskap som kan användas i den forskning som bedrivs på området och för att följa Sveriges internationella åtaganden att rapportera statistik om hatbrott. Ytterligare syften är dels att granska polisens arbete med hatbrottsmarkeringen – och på så vis kunna använda statistiken som ett verktyg för verksamhetsuppföljning av polisens hantering av hatbrottsärenden – dels att bistå rättsväsendet med underlag som kan användas vid beslut om åtgärder för att förebygga hatbrott.

² Se t.ex. Hatbrott 2018 (Brå 2019a) och Hatbrott 2018 – Teknisk rapport (Brå 2019b).

³ Tidigare var det endast möjligt att koda motiv för huvudbrottet i anmälan.

⁴ Brå 2023.

Metod

Polisens hatbrottsmarkering

Hatbrottsstatistiken baseras på polisanmälningar från 2022 som har hatbrottsmarkerat av polisen. Anmälan kan göras exempelvis genom besök på polisstation, genom en polis i yttre tjänst eller genom polisens kontaktcenter (PKC). Vid en polisanmälan ska anmälningsupptagaren markera ifall det som anmäls kan vara ett möjligt hatbrott eller inte, vilket görs i ärendehanteringssystemet DurTvå. Anmälningsupptagaren får där upp ett popup-fönster på skärmen, med frågan om anmälan gäller ett hatbrott, innan anmälan kan skickas vidare till förundersökningsledaren för granskning. Hatbrottsmarkeringen behöver inte göras vid anmälingstillfället, utan kan läggas på i efterhand. Den kan också tas bort i efterhand, men för att hamna i Brås urval måste anmälan kvarstå som hatbrottsmarkerad under en buffertperiod på två månader efter att anmälan upprättats. Om hatbrottsmotivet uppmärksammas senare under utredningen och hatbrottsmarkeringen läggs på i efterhand efter buffertperioden, kommer händelsen inte med i statistiken över hatbrottsmarkerade polisanmälningar med identifierat hatbrottsmotiv.

Definition

Den svenska definitionen av hatbrott bygger på tre lagrum: hets mot folkgrupp (BrB 16 kap. 8§), olaga diskriminering (BrB 16 kap. 9§) och den så kallade straffskärpningsregeln (BrB 29 kap. 2 § 7 p.). Straffskärpningsregeln anger att alla brott kan vara hatbrott om motivet har varit att kränka på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller annan liknande omständighet.

Hatbrott kan vara riktade mot en person, grupp, egendom, institution eller representant för dessa. För att kunna föra statistik om hatbrott behöver begreppet operationaliseras, det vill säga översättas till något som går att mäta.⁵ För statistiken över hatbrottsmarkerade polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv använder Brå därför följande definition av hatbrott:

⁵ Vidare om operationaliseringen och hur hatbrottsstatistiken tas fram finns i avsnittet Genomförande.

Brott motiverade av gärningspersonens fördomar eller föreställningar om ras, hudfärg, nationalitet, etnisk bakgrund, trosbekännelse, sexuell läggning samt könsöverskridande identitet eller uttryck.

Eftersom hatbrott kan återfinnas inom alla brottstyper, kan de drabba såväl personer och grupper som egendom, institutioner eller representanter för dessa.

Datainsamling och population

Underlaget för den här studien är de polisanmälningar från 2022 där polisen i sitt ärendehanteringssystem DurTvå har markerat att det finns ett möjligt hatbrottsmotiv. De brott som dessa anmälningar avser kan dock ha skett före 2022.

Totalt var det 4 788 anmälningar som hatbrottsmarkerades 2022.⁶ Samtliga dessa anmälningar granskades manuellt av Brå, och av dem bedömdes 2 695 anmälningar innehålla brott med hatbrottsmotiv. Bland dessa anmälningar identifierades totalt 3 548 brott med hatbrottsmotiv.

De anmälningar som innehåller minst ett brott som bedöms uppfylla Brås definition av hatbrott kodas vidare och bildar Brås statistik över polisanmälda hatbrott. För att kunna kodas som hatbrott ska brottet ha begåtts i Sverige, alternativt ska den utsatta ha befunnit sig i Sverige om brottet skedde på exempelvis internet.⁷

Genomförande

För att bedöma om en hatbrottsmarkerat anmälan innehåller brott med hatbrottsmotiv utgår Brå från en rad kriterier (se avsnittet om bedömningskriterier). Bedömningen baseras på den information som framkommer i polisanmälan, och där är fritexten den viktigaste informationskällan. Eftersom gärningspersonens redogörelse av motiv oftast saknas är det framförallt den utsattas upplevelse och beskrivningen av själva händelsen som ligger till grund för bedömningen. Informationen i polisanmälan kan även visa anmälningsupptagarens eller någon annan tredje parts uppfattning och ge ytterligare information om händelsen,

⁶ Hatbrottsmarkeringen kan läggas på efter själva anmälningsstillfället, om den läggs på efter buffertperioden hamnar den inte i Brås urval av hatbrottsmarkerade anmälningar. Det är därmed möjligt att det var fler än 4 788 anmälningar som hatbrottsmarkerades under 2022, utan att dessa ingår i Brås dataunderlag.

⁷ Undantaget när det rör sig om exempelvis hets mot folkgrupp på internet, då det oftast saknas en utsatt person.

gärningspersonen eller den utsatta, via exempelvis relaterade anmälningar. Vilken typ av information som finns, och hur mycket, varierar mellan anmälningarna. Utifrån den tillgängliga informationen görs en samlad bedömning.

De hatbrottsmarkerade anmälningarna kodas som någon av de tre kategorierna *hatbrott*, *potentiella hatbrott* eller *ej hatbrott*. De potentiella hatbrotten avser sådana anmälningar där informationen i fritexten är bristfällig i något avseende, men där hatbrottsmarkeringen tillsammans med beskrivningen av brottet ändå indikerar att det potentiellt rör sig om ett hatbrott. Vid läsningen och kodningen av de hatbrottsmarkerade anmälningarna har Brå utgått från de bedömningskriterier som finns i Brås kodningsmanual⁸ för hatbrottsstatistiken.

Fritexterna ger varierande information

Brottsanmälningarnas fritext består av alltifrån några rader till en längre text med en beskrivning av både brott och omständigheter, vanligen kallad gärningsbeskrivning. Den fritexten kan följa olika format och därmed innehålla olika mycket information. Dessutom kan information om händelsen också förekomma på andra ställen än i fritexten, exempelvis som en tjänsteanteckning. Särskilt vid allvarliga brott eller brott av känslig art kan fritexten ibland hållas kort, medan information om motivet i stället återfinns i polisens interna dokument.

Manuell granskning och kodning

Kodningen har som utgångspunkt att utredarna på Brå läser igenom de hatbrottsmarkerade polisanmälningarna. Anmälningarna granskas och kodas i en dataapplikation som tagits fram specifikt för det ändamålet. Granskningen görs av minst två utredare i två steg.

1. **Bedömning och kodning:** I ett första steg sker en noggrann genomläsning av anmälan, för att bedöma eventuellt hatbrottsmotiv och lämplig kategori för kodningen. Om ett hatbrottsmotiv bedöms finnas för ett brott i anmälan, kodas diverse variabler för det brottet. Om anmälan innehåller flera brott med hatbrottsmotiv kodas varje enskilt sådant brott separat. Vid potentiellt hatbrott eller avsaknad av hatbrottsmotiv kodas

⁸ Kodningsmanualen är ett dokument som ger vägledning i kodningsprocessen för att möjliggöra en så enhetlig tolkning som möjligt.

inget ytterligare utöver dessa bedömningar. En anmälan kan också tas upp för diskussion med andra utredare i de fall det råder osäkerhet kring bedömningen.

2. **Kontroll och rättning:** Det här steget genomförs av en annan utredare än den som genomförde steg 1. Allt kontrolleras: dels själva bedömningen av om brottet eller brotten i anmälan ska kodas som *hatbrott*, *potentiellt hatbrott* eller *ej hatbrott*, dels valet av variabelvärden ifall något brott i anmälan bedömts vara ett hatbrott. Diskussion och korrigerings sker i de fall det behövs.

Granskningen har skett med hjälp av en Brås kodningsmanual för hatbrottsstatistiken, som ger vägledning vid tolkning och bedömning. I de fall det förelegat oklarheter eller frågor har anmälan diskuterats mellan utredarna, oavsett steg i granskningsprocessen.

Bedömningskriterier

Ej hatbrott, potentiellt hatbrott eller hatbrott

En hatbrottsmarkerad anmälan bedöms som *ej hatbrott* i de fall det inte går att uttyda ett hatbrottsmotiv för något av brotten i anmälan. Det kan exempelvis gälla eget bruk av narkotika eller cykelstöld på allmän plats, där inget tyder på att stölden var riktad mot någon. Det kan även gälla brott där anmälningsupptagaren felaktigt trott att motivet varit ett hatbrottsmotiv. Det kan vara fallet vid exempelvis våld i nära relationer eller när någon utsätts i egenskap av kvinna eller funktionshindrad – dvs. diskrimineringsgrunder som inte omfattas av varken straffbestämmelserna om hets mot folkgrupp, olaga diskriminering eller av straffskärpningsgrunden vid hatbrottsmotiv⁹.

I vissa hatbrottsmarkerade anmälningar finns information som öppnar för att det skulle kunna röra sig om ett hatbrottsmotiv, samtidigt som informationen är alltför bristfällig i något avseende för att anmälan ska kunna kodas vidare som hatbrott. Dessa anmälningar klassificeras som *potentiella hatbrott*. Det kan till exempel gälla anmälningar om att en familj under en längre tid blivit utsatt för trakasserier av en granne som kallar dem för kränkande ord, men där det inte uppges vad som sagts och det inte heller står något om vad de utsatta själva tror om anledningen bakom trakasserierna. Det skulle kunna röra sig om andra orsaker än

⁹ Se 16 kap. 8 § BrB (hets mot folkgrupp), 16 kap. 9 § BrB (olaga diskriminering) och den så kallade straffskärpningsgrunden (29 kap. 2 § 7 p. BrB).

hatbrottsmotiv, men anmälan är hatbrottsmarkerad och det framgår i fritexten att familjen består av två män som är sambos. I ett sådant fall blir bedömningen att det rör sig om ett potentiellt (homofobiskt) hatbrott. Anmälan kan då inte kodas som hatbrott eftersom det inte går att anta att varje fall av trakasserier mot personer som är, eller uppfattas vara, homosexuella sker på grund av homofobi.

För anmälningar som endast bedöms innehålla *potentiella hatbrott* eller *ej hatbrott*, kodas inga variabler. Bland dessa anmälningar finns det sannolikt flera fall med hatbrottsmotiv, men där det kan inte kodas för att det framgår alltför knapphändigt i fritexten eller för att dokumentationen möjligtvis finns på andra ställen.

De hatbrottsmarkerade anmälningar som klassificerades som *hatbrott* var sådana där Brå kunde utläsa ett tydligt hatbrottsmotiv i något av brotten som inkluderades i anmälningen. Oftast är det flera saker som tillsammans bedöms tillräckliga för att hatbrottsmotiv ska identifieras. När ett brott i en anmälan bedöms som hatbrott kodas ytterligare variabler.

Kriterier för bedömning av hatbrottsmotiv

I sin bedömning använder Brå flera olika kriterier för att fastställa hatbrottsmotivet. Bedömningen utgår från all information som finns att tillgå i polisanmälanens fritext när det gäller det aktuella brottet. Det innebär att Brå till största delen utgår från anmälningsupptagarens sammanställning av den utsatta personens upplevelse av den aktuella händelsen. Om den utsatta själv anser eller misstänker att motivet till brottet är att hon eller han är (eller av gärningspersonen har uppfattats vara) exempelvis homosexuell, kristen, muslim, jude eller rom, bedöms händelsen i regel som hatbrott. Förutom den utsattas berättelse kan bedömningen baseras på följande:

- Att den utsatta påpekar att hen har blivit utsatt på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller annan liknande omständighet.
- Gärningspersonens uttalanden, verbalt eller skriftligt. Att gärningspersonen använder uttryck som avser att kränka en person eller grupp, utifrån föreställningar om ras, hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet.
- Information via relaterade anmälningar. Ibland står det i fritexten att

den utsatta personen eller gärningspersonen förekommer i flera olika polisanmälningar. Dessa relaterade anmälningar, ofta om samma händelse, kan exempelvis vara en motanmälan eller en ny anmälan från ytterligare en utsatt person, vilket vanligtvis ger relevant information.

- Information i medier eller på internet. Om en utsatt person beskriver att hen exempelvis blivit utsatt på grund av sitt arbete, eller om det hänvisas till *kränkande uttalanden* i ett blogginlägg, eller det inte framgår vilken slags lokal som blivit utsatt för skadegörelse, kan information från internet användas som ett komplement till bedömningen. Även information om hatbrottsmotiv i samband med specifika händelser, exempelvis demonstrationer, kan framkomma genom sökning på internet.
- Visuella markörer och signalement. Vägledande i bedömningen av hatbrottsmotiv kan exempelvis vara beskrivningar av den utsatta eller gärningspersonen såsom att den utsatta bar slöja eller att gärningspersonen bar nazistiska attribut. För hbtqi-relaterade hatbrott kan det handla om regnbågsflaggan, och för religiös tillhörighet finns markörer såsom korset, halvmånen, davidsstjärnan och kippan.
- Även anmälningsupptagarens uppfattning och beskrivning av händelsen i fritexten kan fungera vägledande.

Variabler och bedömning

Bedömning av motiv

Att ett hatbrottsmotiv kan identifieras utesluter inte att det samtidigt också kan röra sig om exempelvis misogyni, ett hedersrelaterat brott eller ekonomiskt motiverat brott. Alla motiv till ett och samma brott behöver dock inte ha ett hatbrottsmotiv för att brottet ska inkluderas i statistiken – det räcker att ett av motiven stämmer överens med Brås hatbrottsdefinition för att det ska bedömas som hatbrott. En anmälan kan också innehålla flera olika hatbrottsmotiv, till exempel kan information visa att brottet var riktat både mot en persons hudfärg och trosuppfattning, eller att brottet var både homofobiskt och transfobiskt. Upp till fyra hatbrottsmotiv per brott kan kodas i en anmälan.

Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott

Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott kan begås mot både minoritetsgrupper och majoritetsgruppen (det vill säga där gärningspersonen uppfattar att den utsatta är av svensk härkomst). Hatbrott kan också begås på grund av att den utsatta anses vara en representant för en viss grupp, även utan att själv tillhöra den, exempelvis en journalist eller politiker som belyser gruppens utsatthet.

Följande kriterier används för bedömningen:

- För att en anmäld händelse ska bedömas som främlingsfientlig eller rasistisk *mot en minoritet* behöver den informationen finnas i fritexten. Det kan exempelvis fastställas om gärningspersonen i samband med brottet säger till den utsatta ”ni kommer hit och förstör vårt land, ni tar våra skattepengar”. Detta gäller oavsett om den utsatta tillhör en minoritetsgrupp eller inte eftersom det är gärningspersonens uppfattning om den utsatta är avgörande för bedömningen.
- För att en anmäld händelse ska bedömas som främlingsfientlig eller rasistisk *mot majoriteten* ska brottet ha begåtts på grund av att gärningspersonen haft uppfattningen att den utsatta är av svensk härkomst. Brottet behöver således inte vara riktat mot en person som faktiskt är av svensk härkomst.
- För att en anmäld händelse ska bedömas främlingsfientlig eller rasistisk *mot okänd* gäller att det genom informationen i polisanmälan inte går att utläsa om den utsatta tillhör en minoritet eller majoriteten, men det otvivelaktigt rör sig om ett främlingsfientligt eller rasistiskt hatbrott. Om en utsatt person själv beskriver sig ha utsatts på grund av till exempel sin härkomst eller hudfärg, men ingen annan relevant information kan utläsas, bedöms anmälan som hatbrott mot okänd.
- En anmälan kan innehålla flera främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, riktade mot en minoritet såväl som mot majoriteten eller mot okänd.

Afrofobiska motiv

Enbart de fall där afrofobi tydligt kunde särskiljas från övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott bedömdes som afrofobiska hatbrott. Det kan exempelvis handla om tillmälen som är specifika för synen på den gruppen, eller att de utsatta själva beskriver att de har utsatts på grund av att de är afrosvenskar, tillhör den afrikanska diasporan eller att

gärningspersonen uppfattade den utsatta på det viset. Statistiken omfattar alla personer som utsatts för ett afrofbiskt hatbrott i Sverige, även om de inte har sin hemvist här.

Antiziganistiska motiv

Endast fall som är riktade mot romer eller resandefolk, eller personer som uppfattas som romer eller resandefolk, och där fallen kan särskiljas från övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, kodas som antiziganistiska hatbrott.

Det kan exempelvis handla om tillmälen som är specifika för en nedsättande syn på gruppen, hänvisningar till romskt ursprung eller klädsel, eller att de utsatta själva beskriver att de har utsatts på grund av att de har romskt ursprung, eller att gärningspersonen uppfattade den utsatta på det viset. Antiziganistiska hatbrott särredovisas inte i ett eget kapitel, eftersom antalet anmälningar är för litet för att brytas ned efter brottskategorin, brottsplatsen, tillvägagångssättet, de utsattas kön, gärningspersonens kön, utsatthet i yrkesrollen samt relationen mellan gärningspersonen och den utsatta.

Hatbrott mot samer

Brott med ett hatbrottsmotiv riktat mot samer, som kan särskiljas från övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, kodas som hatbrott mot samer. Exempelvis om det förekommer nedvärderande uttryck relaterade till samiskt ursprung. De utsatta i fråga behöver inte vara samer, utan det räcker att gärningspersonen uppfattar dem som samer. Om en utsatt person själv beskriver sig ha utsatts på grund av sitt samiska ursprung, bedöms anmälan som hatbrott mot samer. Hatbrott mot samer särredovisas inte i ett eget kapitel, eftersom antalet anmälningar är för litet för att brytas ned efter brottskategorin, brottsplatsen, tillvägagångssättet, de utsattas kön, gärningspersonens kön, utsatthet i yrkesrollen samt relationen mellan gärningspersonen och den utsatta.

Övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott

I de övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrotten ingår dels generella och ospecificerade främlingsfientliga och rasistiska hatbrottsmotiv, dels hatbrott riktade mot specifika etniciteter och nationaliteter som omfattar för få personer för att särredovisas. De övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrotten kan exempelvis handla om att gärningspersonen sagt åt den utsatta att hen inte hör hemma i Sverige, och uttalat nedsättande och rasistiska ord.

Hatbrott mot religiösa grupper

Hatbrott mot religiösa grupper är sådana brott där någon utsätts på grund av gärningspersonens uppfattning om deras religion eller trosföreställning. Hatbrott mot religiösa grupper är ofta ett uttryck för en form av främlingsfientlighet eller rasism. Det är således svårt att konceptuellt separera hatbrott mot religiösa grupper från främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, eftersom de två ofta överlappar varandra. I redovisningen separeras hatbrott mot religiösa grupper dock från främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, för att synliggöra de hatbrott som begås mot religiösa grupper.

Hatbrott mot religiösa grupper kan exempelvis handla om tillmälen, slagord och klotter som är specifikt riktat mot gruppen, hänvisningar till klädsel eller andra markörer som är specifika för gruppen (exempel på sådana markörer är korset, halvmånen, davidstjärnan och kippan) eller att de utsatta själva beskriver att de utsatts på grund av sin religionstillhörighet.

Allmänt gäller att statistiken även inkluderar brott som begås mot personer på grund av att de har konverterat. Därutöver inkluderas brott som begås på grund av att den utsatta personen anses vara en representant för en religiös grupp. Det kan handla om exempelvis en journalist eller politiker som belyser gruppens utsatthet.

Utöver hatbrott mot specifika religiösa grupper har vissa anmälningar kategoriserats som *övriga hatbrott mot religiösa grupper*. Den kategorin används exempelvis när det rör sig om brott som begåtts till följd av olika inriktningar inom samma religion, såsom konflikter mellan ortodoxa och sekulariserade judar, mellan sunnimuslimer och shiamuslimer eller mellan katoliker och protestanter. Det gäller även för de brott där gärningspersonen och den utsatta har olika åsikter om hur en religion ska utövas.

Antisemitiska motiv

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som antisemitisk ska brottet ha begåtts på grund av att gärningspersonen har uppfattningen att den utsatta är jude, oberoende av om så är fallet. Brottet kan även vara riktat mot en judisk institution, såsom en synagoga eller en judisk församling.

Brott som uttrycker kritik mot staten Israel och dess politik kodas inte som hatbrott om det inte förekommer antisemitiska uttryck i samband med

händelsen eller om omständigheterna i övrigt gör att händelsen bedöms som antisemitisk.

Islamofobiska motiv

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som islamofobisk ska brottet ha begåtts på grund av att gärningspersonen har uppfattningen att den utsatta är muslim, oberoende av om så är fallet. Brottet kan även vara riktat mot en muslimsk institution, såsom en moské eller en muslimsk församling.

Kristofobiska motiv

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som kristofobisk ska brottet ha begåtts på grund av att gärningspersonen har uppfattningen att den utsatta är kristen, oberoende av om så är fallet. Brottet kan även vara riktat mot en kristen institution, såsom en kyrka eller en kristen församling. Kristofobiska hatbrott särredovisas inte i ett eget kapitel, eftersom antalet anmälningar är för litet för att brytas ned efter brottskategorin, brottsplatsen, tillvägagångssättet, de utsattas kön, gärningspersonens kön, utsatthet i yrkesrollen samt relationen mellan gärningspersonen och den utsatta.

Övriga hatbrott mot religiösa grupper

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas höra till *övriga hatbrott mot religiösa grupper* ska brottet ha begåtts på grund av den utsattas religion eller trosuppfattning, men inte med ett antisemitiskt, islamofobiskt eller kristofobiskt motiv. Samlingskategorin *övriga hatbrott mot religiösa grupper* avser följaktligen övriga fall där religion eller trosuppfattning haft betydelse för gärningspersonens agerande. Det kan exempelvis handla om anmälningar där hatbrottsmotivet riktas mot andra religiösa grupper än dem som redan täcks in av statistiken, som till exempel mot buddhister, hinduer och sikher. Det kan även röra sig om någon som har utsatts för brott på grund av sin religion eller trosuppfattning men att ytterligare information om vilken religion eller trosuppfattning som avses inte framgår av polisanmälan. Vidare omfattar den här kategorin även anmälda brott där någon blivit utsatt i egenskap av ateist eller agnostiker.

Brott som begås till följd av olika inriktningar inom samma religion kategoriseras också som *övriga hatbrott mot religiösa grupper*. Det kan till exempel röra sig om brott motiverade av gärningspersonens och den utsattas olika inriktningar eller tolkningar av samma grundreligion, såsom sunni- och shiamuslimer, ortodoxa och reformistiska judar eller katoliker och protestanter. Detsamma gäller för de brott som begås på grund av att

gärningspersonen och den utsatta har olika åsikter om hur en religion ska utövas.

Hbtqi-relaterade hatbrott

De hbtqi-relaterade hatbrotten inkluderar homofobiska, transfobiska samt övriga hbtqi-relaterade hatbrott. Därutöver inkluderas brott som begås på grund av att den utsatta personen anses vara en representant för en specifik grupp, exempelvis en journalist eller politiker som belyser transpersoners utsatthet. Brottet kan även vara riktat mot en institution, såsom RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter).

Homofobiska hatbrott

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som homofobiskt hatbrott, ska brottet ha begåtts på grund av gärningspersonens uppfattning om den utsattas faktiska eller uppfattade sexuella läggning. Även allmänt nedvärderande uttryck om homosexuella (till exempel klotter eller något skrivet på internet) kan vara ett hatbrott, eftersom uttrycken anses kränka gruppen homosexuella generellt. De homofobiska hatbrotten behöver alltså inte vara riktade mot en homosexuell person.

Transfobiska motiv

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som transfobiskt hatbrott ska brottet ha begåtts på grund av gärningspersonens uppfattning om den utsattas faktiska eller uppfattade könsöverskridande identitet eller uttryck. Det är inte ovanligt att gärningspersonen vid transfobiska brott använder homofobiska tillmälen. Endast händelser där beskrivningen i fritexten gör det möjligt att särskilja det transfobiska motivet från homofobiska motiv bedöms som transfobiska hatbrott i statistiken, i annat fall bedöms händelsen som homofobisk. Det är därför troligt att en del transfobiska händelser ingår i redovisningen av hatbrott som rör homofobi.

Övriga hbtqi-relaterade hatbrott

I den här kategorin hamnar de händelser där det exempelvis framgår att en person blev utsatt på grund av sin sexuella läggning men där det inte går att fastställa vilken sexuell läggning det handlar om. Även till exempel hot eller skadegörelse mot Prideevenemang och föreningar som är engagerade i hbtqi-frågor, likväl som skadegörelse och stöld av prideflaggor, hör till de övriga hbtqi-relaterade hatbrotten. Sannolikt präglas sådana brott av fördomar eller föreställningar om både homosexuella och transpersoner samt personer med andra icke-normativa sexuella läggningar,

könsöverskridande identiteter eller uttryck,¹⁰ men de kategoriseras som övriga hbtqi-relaterade hatbrott, i syfte att renodla kategorierna homofobiska och transfobiska hatbrott.

Även bifobiska hatbrott hamnar i den här kategorin. För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som bifobisk måste det framgå att brottet har begåtts på grund av att gärningspersonen uppfattat den utsatta som bisexuell, exempelvis genom ord eller uttryck som visar att den utsatta är eller uppfattats som bisexuell. Det kan vara svårt att identifiera det motivet, och sannolikt kategoriseras flera fall som homofobiska i stället, eller så anges hatbrottsmotivet gälla *sexuell läggning* trots att det gäller bisexualitet.

Ospecificerade hatbrott

Ospecificerade hatbrott är i rapporten en samlingskategori för de brott som bedöms ha ett hatbrottsmotiv, men för vilka det saknas ytterligare information för att de ska kunna kategoriseras till en specifik motivgrupp. I enstaka fall kan det också röra sig om att anmälan inkluderar skrivningen ”beakta straffskärpningsregeln, BrB 29 kap. 2 § 7 p.” eller ”händelsen utgör ett hatbrott” eller tillämpning av brottsrubriceringen hets mot folkgrupp, men utan vidare information om motivet. Det kan gälla anmälningar som handlar om olika nazistiska yttringar, som klottrade hakkors, utan vidare uttalad motivgrupp. Det går att anta att en del av dessa fall egentligen är exempelvis antisemitiska, antiziganistiska eller homofobiska motiv, eftersom samtliga dessa grupper är sådana som nazistiska grupperingar historiskt sett har riktat sig mot. Det förekom även fall där nazistiskt klotter och andra liknande yttringar hade tydliga hatmotiv, som till exempel antisemitiska eller antiziganistiska. I dessa fall kategoriserades anmälningarna som sådana.

I syfte att renodla de hatbrottsmotiv som särredovisas, och separera de tydligt riktade hatbrottsmotiven från de ospecificerade, har anmälda brott som gäller hakkors och andra nazistiska yttringar kodats som ospecificerade hatbrott om inte kontexten, till exempel ett hakkors klottrat

¹⁰ En statlig utredning (SOU 2015) har föreslagit att frasen ”könsöverskridande identitet eller uttryck” bör ersättas med ”könsidentitet eller könsuttryck” i syfte att inte framställa personer som avvikande för att de skiljer sig från de rådande normerna för det juridiska kön som tilldelats dem vid födseln. I den här rapporten har begreppet ”könsöverskridande identitet och uttryck” ändå fått kvarstå, eftersom det är så det straffrättsliga skyddet för transpersoner ännu definieras i de lagrum som ligger till grund för hatbrottsdefinitionen. I proposition 2017/18:59, *Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner*, har regeringen beaktat de problem som begreppet medför men också motiverat varför begreppet könsöverskridande fortsatt används trots de här nämnda reservationerna.

på en synagoga, har gjort det möjligt att koda något av de hatbrottsmotiv som särredovisas.

Typ av brottsplats

En annan variabel gäller vilken typ av plats brottet begicks på. Det kan exempelvis gälla butiker, barer och restauranger, kollektivtrafik eller allmänna platser, exempelvis parker. Hatbrott kan även begås i digitala miljöer som i sociala medier, via e-post och chattar eller på övriga platser på internet, som internetforum och onlinespel. Bedömningen grundar sig på vad som framgår om brottsplatsen i polisanmälan.

Tillvägagångssätt

En variabel som tillkommit för redovisningen av hatbrottsstatistiken 2022 är tillvägagångssättet för hatbrottet, som beskriver på vilket sätt hatbrottet begicks. Utifrån brottskoderna går det att utröna till viss del vilket tillvägagångssätt som användes under hatbrottet (en misshandel innefattar t.ex. oftast någon form av fysisk kränkning) men i exempelvis ett ofredandebrott kan både verbala och fysiska kränkningar ingå. Utöver möjligheten att särskilja mellan verbala och fysiska kränkningar är det även möjligt att koda ifall brottet har begåtts via olika typer av digitala plattformar, postbrev eller om det handlat om någon form av skadegörelse eller spridande av hatbrottsbudskap (t.ex. utdelande av flygblad med nazistiska budskap).

De utsattas kön

När det gäller de utsattas kön är de redovisade grupperna *kvinnor*, *män*, *olika kön*, *okänt kön* samt *ej fysisk person*. Oavsett om det finns en målsägande i anmälan eller inte, ger det inte hela bilden av vem eller vad som är föremål för hatbrottet. Det förekommer exempelvis anmälningar som saknar målsägande, men det kan i anmälan ändå framgå att det förelegat ett hatbrottsmotiv riktat mot en utsatt person, och det är främst den informationen som är utgångspunkten vid kodningen. Bedömningen utgår i första hand från vad som framgår i fritexten och i andra hand från vad som framgår om den utsatta av brottskoden i polisanmälan (inte alla brottskoder innehåller information om kön, men de som gör det visar juridiskt kön). Om det exempelvis står i anmälans fritext att den utsatta identifierar sig som man, kodas den utsattas kön som man, även om det juridiska könet står som kvinna. Om det inte är möjligt att koda kön baserat på fritext eller namn (till exempel om den utsattas kön inte anges i fritexten

och personen har ett namn som förekommer bland både män och kvinnor), kodas den utsattas kön som okänt. Koderna olika kön används när det finns flera utsatta personer, av olika kön.¹¹ Koderna *ej fysisk person* används när brottet inte riktats mot en fysisk person, antingen för att det var riktat mot en juridisk person, eller för att det inte var riktat mot vare sig en fysisk eller en juridisk person.

Gärningspersonens kön

En variabel som tillkommit för redovisningen av hatbrottsstatistiken 2022 är gärningspersonens kön. De redovisade grupperna är *kvinnor, män, olika kön, okänt kön* samt *ej fysisk person*. Variabeln avser det som i första hand framgår i fritexten om den gärningsperson som begått hatbrottet, eftersom gärningspersonen inte alltid är registrerad som en misstänkt. Om det inte framgår något om gärningspersonens kön i fritexten men det finns en misstänkt registrerad utgår kodningen från det juridiska könet på den misstänkta. Om det inte är möjligt att koda kön baserat på fritext eller namn (till exempel om den misstänkta könen inte anges i fritexten och personen har ett namn som förekommer bland både män och kvinnor), kodas den gärningspersonens kön som *okänt*. Koderna olika kön används när det finns flera utpekade gärningspersoner av olika kön. Kategorin *ej fysisk person* avser de fall då det framkommer från fritexten att det är en grupp eller organisation som står bakom hatbrottet, exempelvis en nazistisk organisation som har delat ut flygblad med nazistiska budskap där organisationen står som avsändare.

Utsatt i yrkesrollen

För brotten i anmälningarna kodades även ifall den utsatta var i sin yrkesroll eller inte när den utsattes för hatbrottet. Alternativen är *ja* och *nej/framgår ej*. Ett exempel kan vara en ordningsvakt eller socialtjänstpersonal som blivit utsatt för verbala kränkningar med hatbrottsmotiv i samband med en insats. För icke fysiska personer, t.ex. om en förening utsatts, kodas variabeln om utsatthet i yrkesrollen som *nej/framgår ej*. I redovisningen av polisanmälda hatbrott 2022 har brott mot icke fysiska personer redovisats som *ej relevant*, för att tydligare urskilja andelen fysiska personer som utsattes i sin yrkesroll. Variabeln utsatt i yrkesrollen ingick inte polisanmälda hatbrott 2020 där utsatthet i yrket i stället kodades under variabeln plats (*Arbetsplats*). Det innebär att

¹¹ Även övriga kategorier kan innehålla flera utsatta.

redovisningen av plats till viss del skiljer sig från den föregående rapporten. Det beskrivs närmare under avsnittet jämförbarhet med hatbrottsstatistiken 2020.

Relation mellan utsatta och gärningspersoner

Även relationen mellan den utsatta och gärningspersonen kodas. Exempel på relationer är granne, skolkamrat eller släkt, i form av till exempel föräldrar, kusiner eller släktingar till ens partner. Det kan också gälla en för den utsatta okänd person, en klient till den utsatta eller en serviceperson som den utsatta köper en vara eller tjänst av. Det kan även röra sig om relationen till såväl en ensam gärningsperson som till flera gärningspersoner. Om en anmälan innehåller uppgifter om flera olika typer av relationer, kodas den mest framträdande relationen.

För bedömningen av relationen till gärningspersonen när det gäller brott mot juridisk person, har det betydelse vilken typ av juridisk person det handlar om. En viss egendom eller institution kan utsättas för ett hatbrott med anledning av den verksamhet som bedrivs där. Ett exempel är homofobiskt klotter på RFSL:s lokaler. I sådana fall kan det mellan den utsatta institutionen och gärningspersonen finnas en relation som är relevant att koda. Oftast är gärningspersonen okänd, men det kan även röra sig om personer eller grupper som är kända för de utsatta, till exempel från tidigare brott. Men institutioner och egendom kan också drabbas med anledning av att platsen besöks av många människor. Ett sådant exempel är homofobiskt klotter på en busshållplats. Det är ju då inte troligt att det klottrats just där för att hatbrottsmotivet riktats mot det företag som äger busskuren (juridisk person), utan snarare på grund av platsens tillgänglighet. I sådana fall bedöms relationen som *ej relevant*.

Polisregioner

Redovisningen på regionnivå baseras på i vilken polisregion som anmälan har registrerats. Polismyndigheten består av sju polisregioner: region Bergslagen, region Mitt, region Nord, region Stockholm, region Syd, region Väst och region Öst. Samtliga brott som registrerats inom respektive polisregion inkluderas i statistiken,¹² vilket även omfattar brott utan fysisk brottsplats, som brott på internet. Antalet anmälda hatbrott på regionnivå redovisas per 100 000 invånare, det vill säga i relation till

¹² Däremot exkluderas ärenden som visserligen är registrerade på region Stockholm men som hör till Säpo, Nationella operativa avdelningen (Noa), Avdelningen för särskilda utredningar eller Kustbevakningen.

medelfolkmängden (uppgifter från Statistiska centralbyrån, SCB), för att möjliggöra jämförelser mellan geografiska områden som har olika stor folkmängd.

Kommun

Statistiken över hatbrott på kommunnivå gäller den geografiska platsen för brottet. En del anmälningar innehåller inte någon information om vilken kommun brottet begicks i, och dessa utgår då ur kommunredovisningen. Kommunresultat redovisas i rapporten (kapitel 9), men då nedbrutet på motivgrupp¹³ för de olika kommungrupperna¹⁴ samt på motiv för storstadskommunerna. Antalet hatbrottsmotiv redovisas för de kommuner där det identifierats minst fyra hatbrott eller hatbrottsmotiv. Antalet anmälda hatbrott på kommunnivå redovisas per 100 000 invånare, det vill säga i relation till medelfolkmängden (uppgifter från Statistiska centralbyrån, SCB), för att möjliggöra jämförelser mellan geografiska områden som har olika stor folkmängd.

¹³ Vilka dessa fyra motivgrupper är och vilka motiv de innehåller framgår under avsnittet Hatbrottsmotiv.

¹⁴ För en lista över vilka kommuner som ingår och hur indelningen av kommungrupperna gjorts, se SKR 2023.

Tillförlitlighet

De uppgifter som är underlag för statistiken över anmälda hatbrott har vissa begränsningar, både vad det gäller resultatens tillförlitlighet och vilka tolkningar som är möjliga att göra.

Osäkerhetskällor

Vid tolkning av resultaten bör hänsyn tas till osäkerhetskällor kopplade till så kallad ramtäckning, mätning, bortfall, bearbetning och urval.

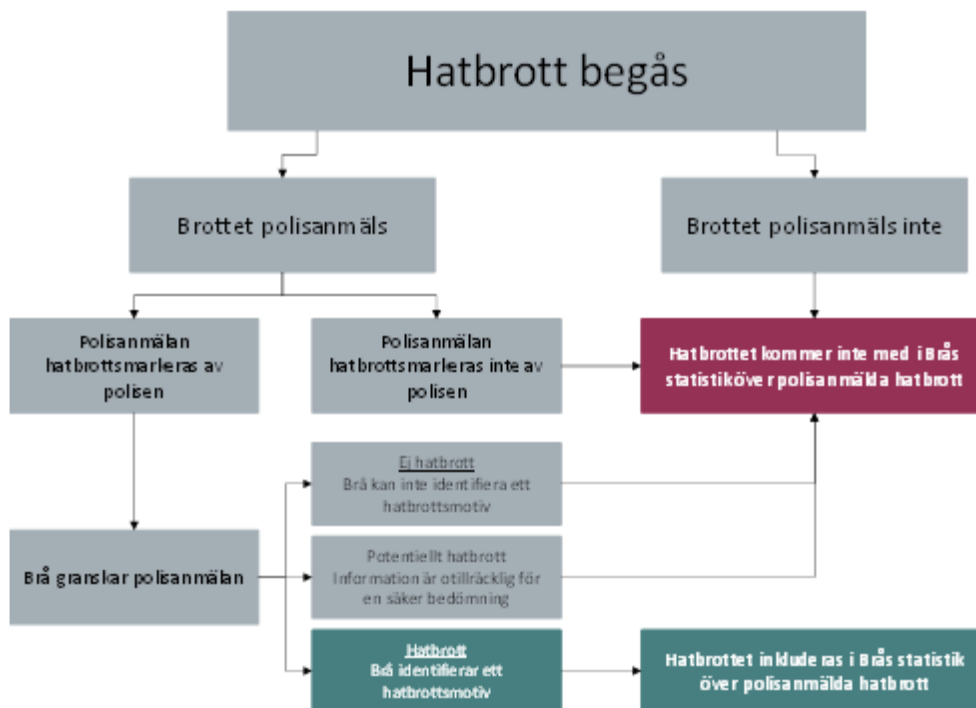
Ramtäckning

Det finns två typer av täckningsfel: undertäckning och övertäckning. Undertäckning innebär att brott som borde vara med i statistiken inte har inkluderats, medan övertäckning innebär att brott som inte borde vara med i statistiken har inkluderats.

Det finns risk för undertäckning vid tre olika moment: om brottet inte anmäls, om anmälan inte hatbrottsmarkerats av anmälningsupptagaren samt om Brå inte identifierar händelsen som ett hatbrott, på grund av att det saknas ytterligare information i anmälans fritext.

Risken för övertäckning uppstår i de fall då Brå identifierar ett hatbrottsmotiv, men det i polisens utredning framkommer att motivet till brottet inte grundade sig i hat utan t.ex. berodde på en annan konflikt mellan gärningspersonen och den utsatta. Övertäckningen beror då på att Brå inte har tillgång till hela utredningar, utan endast de initiala uppgifterna från anmälningstillfället.

Figur 1. Förenklad beskrivning av bortfallet (grå rutor), från hatbrottsgärning till Brås statistik över polisanmälda hatbrott (gröna rutor).

Anmälningsbenägenhet

En första förutsättning för att ett brott ska komma med i statistiken över hatbrott är att händelsen kommit till polisens kännedom. Benägenheten att anmäla brott varierar från brottstyp till brottstyp och över tid.

Anmälningsbenägenheten kan också variera mellan de olika grupper som blir utsatta för hatbrott; exempelvis kan förtroendet för rättsväsendet variera och påverka om utsatta anmäler brott till polisen. Eftersom mörkertalet vid utsatthet för hatbrott generellt är stort¹⁵ bedöms risken för undertäckning som hög.

Registrering

Hatbrottsmarkeringen i sig ger ingen information om typen av hatbrottsmotiv eller vilka omständigheter som markeringen syftar till. För det krävs en mer detaljerad beskrivning i fritexten.

¹⁵ Brå 2017.

En förutsättning för en detaljerad beskrivning är att anmälningsupptagaren ställer frågor om motivet till gärningen, utöver själva händelsebeskrivningen. Det är inte alltid som den utsatta själv tar upp faktorer som talar för att det rör sig om ett hatbrott, utan det är ofta så att polisen aktivt måste ställa frågor om det.

Ett hatbrottsmotiv kan framkomma vid anmälningstillfället. Men information om händelsen kan förekomma på andra ställen än i grundanmälan, exempelvis som tjänsteanteckningar, som inte samlas in för statistikens ändamål. Särskilt vid allvarliga brott eller brott av känslig art, kan information om motiv beskrivas i polisens interna dokument.

Skilda förutsättningar mellan olika regioner kan bidra till skillnader i registreringen av brott med hatbrottsmotiv, eftersom resurser och kunskap om hatbrott ökar möjligheterna att redan på anmälningsstadiet identifiera och beskriva ett eventuellt hatbrottsmotiv.

Genom åren har polisen successivt genomfört olika insatser för att öka kunskapen om hatbrott. Exempelvis har det vid anmälningsupptagandet funnits instruktioner om att i fritextfältet i anmälan ange om det kunde röra sig om ett möjligt hatbrott samt, om möjligt, varför.¹⁶ Att, och hur, hatbrottsmotivet omnämns i fritexten är fortfarande avgörande för att öka träffsäkerheten i identifierandet av hatbrott. Efter 2014, framförallt under 2015, genomfördes en rad åtgärder och utbildningar för att öka polisens förmåga att identifiera och utreda hatbrott. Efter ännu en granskning var Brås sammantagna bedömning att utbildningsinsatserna tycktes ha gett en positiv effekt.¹⁷ Utbildningsinsatserna har fortsatt även efter 2015, och i september 2021 fick Polismyndigheten i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet för att bekämpa hatbrott, bland annat genom kompetenshöjande insatser inom myndigheten.¹⁸

Mätning

Statistiken över anmälda brott baseras på de uppgifter som registreras av polis och åklagare i respektive ärendehanteringssystem. Dessa uppgifter levereras sedan elektroniskt till Brå. Flera av de centrala uppgifterna registreras med hjälp av bestämda klassifikationssystem, exempelvis

¹⁶ Något som infördes för att Brå skulle kunna identifiera dessa ärenden och sammanställa den tidigare hatbrottsstatistiken.

¹⁷ Brå 2018.

¹⁸ Regeringen 2021.

uppgifter om brott med brottskod. Mätfel uppstår främst om något är felspecificerat vid inmatningen av polisanmälan, och inte har korrigerats när grundanmälan och slutredovisningsuppgifterna samlas in.

Bortfall

Bortfallet i hatbrottsstatistiken består av brott där det saknas information för att fastställa ett hatbrottsmotiv, trots att det föreligger hatbrott. Bortfallet består också av polisanmälda brott som rubricerats som hets mot folkgrupp eller olaga diskriminering, det vill säga brottstyper som per definition är hatbrott, men att det av informationen framgår att brottsrubriceringen använts felaktigt. Exempelvis kan händelsen avse brott riktat mot funktionshindrade eller att motivet är politiskt, vilket inte ingår i de lagrum som ligger till grund för hatbrottsdefinitionen. En del av bortfallet går att beräkna, genom att anmälningarna kodas som ej hatbrott eller potentiellt hatbrott, men det gäller enbart de anmälningar som har en hatbrottsmarkering. För anmälda hatbrott som saknar hatbrottsmarkering är bortfallets omfattning okänd. Ifall det finns anmälningar som borde vara hatbrottsmarkerade men som polisen missat att markera undersöktes i viss utsträckning i Brås rapport Polisens hatbrottsmarkering (Brå 2018) genom att undersöka ifall det fanns gemensamma nämnare mellan statistik baserad på polisens hatbrottsmarkering och Brås tidigare hatbrottsstatistik. Se även avsnittet om Jämförbarhet med hatbrottsstatistiken 2006–2018, där vi ser att antalet identifierade hatbrott efter metodbytet 2020 var betydligt färre jämfört med 2018 då den föregående urvalsmetoden användes, vilket indikerar ett stort bortfall av faktiska anmälda hatbrott i den nya statistiken.

Bearbetning

Brås hatbrottsstatistik tas fram med hjälp av minst två utredare, i tre olika steg. Uppgifter från Polismyndigheten levereras till Brå. Därefter kodas det insamlade materialet manuellt, och bedömningen bygger i huvudsak på information från fritexten i polisanmälan, som även kan kompletteras av andra informationskällor, exempelvis relaterade anmälningar.

För att få en så god reliabilitet som möjligt granskas de polisanmälda brotten efter förutbestämda principer och regler som framgår i Brås kodningsmanual för hatbrottsstatistiken, vilken ger vägledning vid tolkning och bedömning. För att minimera riskerna för olika bearbetningsfel, görs bedömning och granskning av hatbrott av minst två utredare. Mätfel som upptäcks dokumenteras och åtgärdas.

Ett problem med validiteten för den här typen av undersökning är att det aldrig med säkerhet går att fastställa vad en gärningsperson motiverats av vid ett givet tillfälle. Trots fastställda bedömningskriterier finns ett visst utrymme för subjektiv tolkning av gärningspersonens motiv till brottet, beroende på hur händelsen beskrivs i anmälan.

Jämförbarhet

Statistiken över hatbrottsmarkerade anmälningar ger inte en heltäckande bild av hur polisen arbetar med hatbrott. Polisens möjlighet att hatbrottsmarkera anmälningar infördes för att uppmärksamma den enskilda anmälningsupptagaren på hatbrottsaspekten vid varje anmälan, inte med det primära syftet att föra statistik över hatbrott, eller att följa upp dessa ärenden. Brås bedömning av ifall hatbrottsmotiven framgår i de anmälningar som hatbrottsmarkerats av polisen bör ses som en indikation och inte ett definitivt svar på om anmälningarna är korrekt hatbrottsmarkerade eller inte. Information om hatbrottsmotiv kan även framgå i annan dokumentation hos polisen än i den hatbrottsmarkerade anmälan, men den informationen registreras inte hos Brå.

Jämförbarhet med hatbrottsstatistiken 2006–2018

Från 2006 till 2018 baserades Brås hatbrottsstatistik på ett urval brottskoder för brott bland vilka det bedömdes som särskilt troligt att hatbrott skulle kunna återfinnas. Dessa brottstyper omfattade cirka 400 000 anmälningar av de totalt cirka 1,5 miljoner som registreras av polisen varje år. Under perioden 2006–2011 var det en totalundersökning och under 2012–2018 gjordes det i stället ett obundet slumpmässigt urval om 50 procent av dessa anmälningar, vilket gav en urvalsram på cirka 200 000 anmälningar. Dessa genomsöktes med hjälp av en sökordlista¹⁹ som inkluderade hatbrottsrelaterade ord och fraser, vilket gav cirka 14 000–16 000 anmälningar som därefter gallrades och bedömdes. Statistiken räknades sedan upp till populationsnivå.

Från 2020 och framåt är Brås statistik över polisanmälda brott med hatbrottsmotiv återigen en totalundersökning, men i stället baserad på alla polisanmälningar som polisen har hatbrottsmarkerat, och i det ingår alla brottskoder. Det nya urvalet och den nya metoden innebär att Brå kan föra

¹⁹ Se Brå 2019b.

statistik som i förlängningen har mer verksamhetsnytta för polisen. Eftersom den nya metoden skiljer sig så markant från den tidigare metoden innebär det att det inte blir rättvisande med jämförelser bakåt i tiden.²⁰

Det finns en tydlig diskrepans mellan den tidigare och den nya hatbrottsstatistiken för antalet anmälningar där hatbrottsmotiv identifieras. Till exempel var det 14 000 anmälningar som fångades upp i sökordslistan 2018, och av dessa identifierade Brå ett hatbrottsmotiv i drygt 7 090 anmälningar.²¹ Den nya metoden gav ett dataunderlag med 6 301 hatbrottsmarkerade anmälningar 2020, varav Brå bedömde att 3 398 innehöll hatbrottsmotiv och 2022 uppgick antalet hatbrottsmarkerade anmälningar till 4 788 varav 2 695 bedömdes ha ett hatbrottsmotiv. Det är viktigt att notera att de genomgående lägre nivåerna av identifierade hatbrottsmotiv som redovisas i 2022 års rapport om polisanmälda hatbrott²² inte innebär att det skett en faktisk minskning i antalet anmälda hatbrott, utan minskningen är en konsekvens av det förändrade urvalet av anmälningar som har granskats av Brå.

Förändringar i urval och metod har gjorts för att öka statistikens relevans. Den nya statistiken kan bland annat användas som ett mer relevant underlag för att följa upp handläggningsbeslut som gäller de anmälda brotten med hatbrottsmotiv. Förändringarna gör det även möjligt att använda hatbrottsstatistiken som ett verktyg för verksamhetsuppföljning, som till exempel att utvärdera polisens initiala hantering av hatbrottsmarkerade anmälningar. Statistiken blir således mer verksamhetsnära.

Internationell jämförbarhet

Sverige och ett fyrtiotal andra länder rapporterar hatbrottsstatistik till Kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR) som tillhör Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSCE). Det är dock inte möjligt att jämföra antalet anmälda och identifierade hatbrott i Sverige med andra länder, eftersom hatbrottsstatistiken påverkas av andra faktorer, såsom insamlings- och bearbetningsrutiner, lagstiftningens utformning och anmälnings- och registreringsbenägenheten.

²⁰ För mer information om Brås tidigare hatbrottsstatistik, se exempelvis Brå 2019a.

²¹ Efter uppräkningsnivå, se Brå 2019b.

²² Brå 2021.

Jämförbarhet med hatbrottsstatistiken 2020

Redovisningen av polisanmälda hatbrott 2022 är till stor del jämförbar med redovisningen av polisanmälda hatbrott 2020. Några skillnader finns dock även mellan dessa rapporter, vilket beskrivs närmare i det här avsnittet.

Redovisning på brottsnivå

Redovisningen av hatbrottsstatistiken görs i huvudsak efter huvudbrottet i respektive anmälan, dvs. på samma sätt som i hatbrottsstatistiken för 2020. Ett undantag från det är redovisningen av brottskategorier, där samtliga brott som bedömts innehålla ett hatbrottsmotiv numera ingår, till skillnad från 2020 då endast brottskategorin för huvudbrottet redovisades. Anledningen till det är att det tidigare endast var möjligt att koda ett brott per anmälan.²³

Nya variabler

Variablerna tillvägagångssätt, gärningspersonens kön och utsatthet i yrkesrollen har tillkommit sedan föregående hatbrottsrapport och någon jämförelse med tidigare hatbrottsstatistik för dessa variabler är därför inte möjlig.

Jämförelse av brottsplatser.

I hatbrottsstatistiken för 2020 redovisades *arbetsplats* som en egen platskategori. Den kategorin utgår i årets redovisning av brottsplatser i och med att variabeln *utsatt i yrkesrollen* tillkommit. Det innebär att redovisningen av plats inte är helt jämförbar med den tidigare statistiken. En servitör som utsatts för ett hatbrott på den restaurang hen arbetade skulle exempelvis tidigare (2020) kodats som *arbetsplats* medan samma händelse i årets rapport redovisas i kategorin *Bar, kafé och restaurang*.

Jämförbarhet med officiell statistik om anmälda brott

Straffbestämmelserna om hets mot folkgrupp och olaga diskriminering är per definition hatbrott, som omfattar kränkningar på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet.²⁴ Det innebär dock inte att alla anmälningar om hets mot folkgrupp och olaga diskriminering inkluderas i hatbrottsstatistiken – en förutsättning är även att polisen har hatbrottsmarkerat anmälningarna. Samtliga anmälningar som ingår i

²³ I de 2 695 anmälningarna med identifierade hatbrott kunde totalt 3 548 enskilda brott med hatbrottsmotiv identifieras.

²⁴ Se 16 kap. 8 § BrB (hets mot folkgrupp) och 16 kap. 9 § BrB (olaga diskriminering).

underlaget granskas av Brå, som exkluderar de brott som felaktigt rubricerats som hets mot folkgrupp eller olaga diskriminering (exempelvis när motivet för brottet har varit funktionsnedsättning eller politisk åskådning, det vill säga diskrimineringsgrunder som inte omfattas av de nämnda straffbestämmelserna).

Resultatredovisning

De redovisningsenheter som presenteras är med undantag för brottskategori det som Brå bedömer som huvudbrottet i polisanmälningarna med identifierat hatbrottsmotiv 2022.

De statistiska mått som används är procent, antal samt antal per 100 000 invånare.

Registrerade anmälningar

Hatbrottsstatistiken baseras på de anmälningar som polisen registrerade under kalenderåret 2022. Brotten kan dock ha begåtts under tidigare år. Det är enbart polisanmälda brott som begåtts i Sverige som redovisas, alternativt ska den utsatta ha befunnit sig i Sverige om brottet skedde på exempelvis internet.²⁵

Brottskategori

En anmälan kan innehålla flera brott. Redovisningen av hatbrottsstatistiken baseras dock till största del på huvudbrottet i polisanmälan, det vill säga det brott som har det strängaste straffet²⁶ och vars motiv har bedömts vara relevant för den här kartläggningen. Ett undantag från det görs i redovisningen av brottskategorier där även de bibrott som bedömts innehålla ett hatbrottsmotiv redovisas. Övrig redovisning (t.ex. plats och tillvägagångssätt) baseras däremot på huvudbrottet i anmälan.

Brottskoder hämtas direkt från Brås registerdata över polisanmälda brott. De brottskoder som förekommer i de hatbrottsmarkerade anmälningarna har kategoriserats, eftersom de är för många för att särredovisas (se bilaga 1).

Hatbrottsmotiv

I avsnittet om genomförande framgår hur respektive motiv identifieras. Upp till fyra hatbrottsmotiv kan kodas för varje brott i en anmälan. Brå

²⁵ Undantaget när det rör sig om exempelvis hets mot folkgrupp på internet, då det oftast saknas en utsatt person.

²⁶ Vanligtvis går det inte att vid anmälan avgöra ifall ett brott är ett ringa brott, ett grovt brott eller ett brott av normalgraden. Generellt är det därför maxgränsen på respektive straffskala som spelar in för Brås bedömning av vilket hatbrott som är huvudbrottet i anmälan.

kodar specifika motiv men grupperar och redovisar dem efter formatet i rapporten, enligt följande:

- **Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om ras, hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund.
 - **Afrofobiska hatbrott** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om svarta personer med ursprung från Afrika.
 - **Antiziganistiska hatbrott** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om romer och resandefolk.
 - **Hatbrott mot samer** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om samer.
 - **Övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrott** – Övriga brott motiverade av fördomar eller föreställningar om ras, hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund. Förtydligande finns i metodkapitlet.
- **Hatbrott mot religiösa grupper** – Brott med antisemitiskt, islamofobiskt eller kristofobiskt motiv, eller övriga hatbrott mot religiösa grupper.
 - **Antisemitiska hatbrott** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om judar och judendom.
 - **Islamofobiska hatbrott** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om muslimer och islam.
 - **Kristofobiska hatbrott** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om kristna och kristendom.
 - **Övriga hatbrott mot religiösa grupper** – Övriga brott motiverade av fördomar eller föreställningar om religiösa personer och grupper.
- **Hbtqi-relaterade hatbrott** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om hbtqi-personer.
 - **Homofobiska hatbrott** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om homosexuella.
 - **Transfobiska hatbrott** – Brott motiverade av fördomar eller föreställningar om transpersoner.
 - **Övriga hbtqi-relaterade hatbrott** – Brott som är hbtqi-relaterade och som inte är specifikt homo- eller transfobiska.
- **Ospecificerade hatbrott** – Brott som bedöms ha hatbrottsmotiv men för vilka det saknas ytterligare information för att brottet ska kunna kategoriseras till en specifik motivgrupp.

Typ av brottsplats

Platsen där brottet begicks. Typ av brottsplats indelas i följande kategorier:

Allmän plats	Ospecificerad plats utomhus (till exempel på gatan, ett torg, en park, badplatser, kolonilotter etc.) eller inomhus (t.ex. kulturhus eller någon annanstans dit allmänheten har fritt inträde och som inte är ett serviceställe).
Bar, kafé och restaurang	Servering med eller utan alkohol.
Butik och serviceställe	I eller i anslutning till butiker eller andra serviceställen för handel med varor eller tjänster, exempelvis bensinstation eller frisörsalong.
Digitala miljöer	Digitala samtals- och kommunikationstjänster, sms, mms, telefonsamtal, röstmeddelande, fax, sociala medier samt övriga platser på internet, t.ex. onlinespel, internetforum och bloggar.
Hem	I eller i närheten av de(n) utsattas hem eller någon annans hem. För villa och radhus inkluderas hus och trädgård. För flerfamiljshus inkluderas lägenhet, balkong, uteplats, gemensam tvättstuga och trapphus.
Media	Traditionella medier (press, radio och tv) samt digitala medier (nätversion av tidningar).
Myndigheter och samhällsservice	Myndighetskontor, sjukhus, vårdcentraler, anstalter, asylboenden, förskolor, ålderdomshem, behandlingshem samt lokaler för vuxenutbildning eller tillfällig utbildning.
Offentliga transportmedel	På eller i anslutning till kollektivtrafik, taxi, flyg, färja, tåg eller liknande. Inkluderar hållplatser, vänthallar, terminaler etc.
Religiös plats	På eller i anslutning till en religiös plats, t.ex. en kyrka, en synagoga, en moské, en begravningsplats eller ett församlingshem.
Skola	Grundskola, gymnasium, universitet.
Övrig plats	Föreningsliv, fritidsaktivitet, nöjesfält, tivoli, festival, hotell och vandrarhem, annat.
Uppgift saknas	Används när det inte framgår vilken typ av plats som brottet begicks på.

Tillvägagångssätt

Det tillvägagångssätt som använts vid brotten indelas i följande kategorier:

Tillvägagångssätt	
Allmän spridning, klotter, skadegörelse	T.ex. flygblad som delas ut på torg eller läggs i böcker på bibliotek, klotter på allmän plats, samt skadegörelse. Det kan även handla om fall där en person gör hiterhälsning eller skriker rasistiska slagord som inte är riktade mot enskilda personer.
Chatt	Gruppchatt som involverar fler personer än två, t.ex. om kränkande ord skrivs om en elev i en gruppchatt för skolklassen etc. Inkluderar även chattar i videomöten.
Direktmeddelanden	Meddelanden som skickas direkt mellan två personer som sms, mms, digitala direktmeddelanden och e-post.

Tillvägagångssätt	
Fysisk attack eller kränkning	Händelser med fysisk interaktion mellan den utsatta och gärningspersonen t.ex. slag och sparkar men även att spotta eller kasta något mot någon.
Hackning, dataintrång	T.ex. att någon kapar ens konto och utger sig för att vara den utsatta personen, att någon skapar ett nytt konto i den utsattas namn och skriver främlingsfientliga inlägg etc.
Offentliga inlägg	Sådant som skrivs t.ex. i grupper på Facebook, kommentarsfält i, digitala artiklar, livestreams och liknande.
Postbrev	Material som förmedlas via brevlåda. Gäller både brev, vykort, reklamblad, flyers eller annat tryckt eller skrivet som läggs i brevlådan, en enskild persons väska eller förvaringsskåp. Allmänt spridda flyers som inte riktats mot specifik person ingår dock inte här.
Telefon och digitala samtal	Här ingår sådant som sker via vanliga röstsamtal, digitala röstsamtal, röstmeddelanden och videosamtal.
Verbal attack, icke fysisk kränkning	Händelser som sker öga mot öga, utan fysisk interaktion mellan den utsatta och gärningspersonen.
Övrigt/Framgår ej	Andra tillvägagångssätt än de som nämnts här eller om tillvägagångssättet inte framgår.

De utsattas kön

Kön²⁷ indelas i följande kategorier:

Kvinnor	När den/de utsatta är en eller flera kvinnor.
Män	När den/de utsatta är en man eller flera män.
Olika kön	När det finns flera utsatta av olika kön (kvinnor/män/icke-binära).
Okänt	När den/de utsattas kön är okänt.
Ej fysisk person	När den/de utsatta inte är en fysisk person (t.ex. en juridisk person) eller när det inte finns någon direkt utsatt (t.ex. vid hets mot folkgrupp).

Gärningspersonens kön

Gärningspersonens kön²⁸ indelas i följande kategorier:

Kvinnor	När gärningspersonen/erna är en eller flera kvinnor.
Män	När gärningspersonen/erna är en man eller flera män.
Olika kön	När det finns flera gärningspersoner av olika kön (kvinnor/män/icke-binära).

²⁷ Det fanns även möjlighet att koda könet *icke-binär* men de händelserna särredovisas inte i en egen kategori då de förekom väldigt sällan i polisanmälningarna. Dessa redovisas istället i tabellerna under kategorin Totalt.

²⁸ Det finns även möjlighet att koda könet *icke-binär*. Vid kodningen av polisanmälda hatbrott 2022 förekom dock inga anmälningar där det framgick att gärningspersonen identifierade sig som icke-binär.

Kvinnor	När gärningspersonen/erna är en eller flera kvinnor.
Okänt	När gärningspersonens/ernas kön är okänt.
Ej fysisk person	När gärningspersonen/erna inte är en fysisk person (t.ex. en organisation).

Utsatt i yrkesrollen

Redovisar ifall den som utsatts var i sin yrkesroll eller inte i samband med brottet.

Ja	Den/de utsatta var i sin yrkesroll när hen utsattes.
Nej	Den/de utsatta var inte i sin yrkesroll när hen utsattes.
Ej Relevant	Det är inte en fysisk person som utsatts (t.ex. rasistiskt klotter på en föreningslokal).

Relation mellan utsatta och gärningspersoner

Kategorin relation beskriver förhållandet mellan gärningspersonen och den utsatta personen. Typ av relation indelas i följande kategorier:

Gift, partner, sambo	Gärningspersonen är gift med den utsatta personen eller är hans partner eller sambo.
Före detta partner	Gärningspersonen är före detta partner till den utsatta eller till dennas nya partner. Gärningspersonen kan också utsätta sin nuvarande partners före detta partner.
Släkt	Gärningspersonen kan vara såväl den utsattas nära familj (t.ex. föräldrar, syskon) som en avlägsen släkting. Det kan även vara partners släkt.
Vänner, bekanta	Gärningspersonen är alltifrån en nära vän till en ytlig bekant (t.ex. en före detta kollega).
Kollega	Gärningspersonen är en arbetskamrat, chef eller underordnad från den utsattas arbetsplats.
Skolkamrat	Gärningspersonen går i samma klass eller skola som den utsatta. Gäller inte deltagare i tillfälliga utbildningar, t.ex. SFI, trafikskola.
Granne	Boende i samma hus eller närområde, t.ex. samma gata.
Känd person/grupp	Gärningspersonen är känd för den utsatta åtminstone till namn eller utseende, eller den utsatta tror sig veta vem gärningspersonen är. Exempelvis en bekants bekant, en känd skribent, någon man sett tidigare i affären.
Okänd person	Gärningspersonen är helt okänd för den utsatta, såväl till namn som till utseende. Observera att gärningspersonen kan vara okänd för den utsatta även om det står ett namn under Utpekad/Misstänkt person (det innebär endast att personen har kunnat identifieras av polisen).

Kund, klient till den utsatta	Gärningspersonen är kund eller klient och utsätter en serviceperson för hatbrott. När det gäller exempelvis vårdpersonal som utsätts av en anhörig till brukaren, räknas även den anhöriga som kund eller klient, i egenskap av "beroende" av den utsatta som serviceperson.
Serviceperson till den utsatta	Gärningspersonens yrke innebär att i någon bemärkelse ge service till den utsatta, exempelvis i egenskap av butikspersonal, restaurangpersonal.
Uppgift saknas	Det framgår inte i anmälan vilken typ av relation som råder mellan gärningsperson och utsatt.
Ej relevant	Anmälningar där relationen mellan den utsatta och gärningspersonen inte är relevant. Ej relevant relation används vid exempelvis hetsande kommentarer på internet där det inte finns någon specifik person som drabbats av hatbrottsmotivet. Det används även vid anmälningar om klotter med hatbrottsmotiv som inte verkar vara riktat mot en specifik person, grupp eller verksamhet.

Regional redovisning

Den regionala redovisningen avser dels den polisregion där polisanmälan registrerades, dels den kommun där brottet begicks.

Det sju polisregionerna är:

- Bergslagen
- Mitt
- Nord
- Stockholm
- Syd
- Väst
- Öst

I kommunredovisningen ingår 162 av Sveriges 290 kommuner. Det beror på att det krävs minst fyra registrerade hatbrottsmotiv för att polisanmälda hatbrott ska kunna redovisas för en kommun, i syfte att minimera risken för att enskilda individer ska kunna identifieras.

För att kunna redovisa hur motiv och brottskategorier är fördelade i olika typer av kommuner, har kommunerna delats in i nio grupper, baserat på bland annat befolkningsstorlek, pendlingsmönster och näringslivsstruktur.²⁹

Grupperna är:

- Storstäder
- Pendlingskommun nära storstad

²⁹ Se SKR:s kommungruppsindelning 2023.

- Större stad
- Pendlingskommun nära större stad
- Lågpendlingskommun nära större stad
- Mindre stad/tätort
- Pendlingskommun nära mindre stad/tätort
- Landsbygdskommun
- Landsbygdskommun med besöksnäring.

Handlagda hatbrottsärenden

Redovisningen av handlagda brott utgår från huvudbrottet i polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv vilka registrerades under 2020. Handläggningsuppgifterna inhämtades den 31 maj 2023.

De handlagda hatbrotten redovisas utifrån handläggningsbeslutet för anmälan. De olika handläggningsbesluten grupperas i följande grupper:

Under utredning	Innebär att ärendet är öppet och att inget slutligt beslut har fattats ännu.
Direktavskrivna brott	Avser brott där polis eller åklagare fattat beslutet att avsluta ärendet, det vill säga att lägga ned det, utan att en utredning har inletts.
Direktavskrivna, FU-begränsade.	Avser brott där polis eller åklagare fattat beslutet att avsluta ärendet på grund av förundersökningsbegränsning. ³⁰
Nedlagda efter utredning	Avser brott där en utredning har inletts men att polis eller åklagare därefter har bedömt att ärendet bör avslutas, det vill säga läggas ned. .
Nedlagda efter utredning, FU-begränsade.	Avser brott där en utredning har inletts men att polis eller åklagare därefter har lagt ner ärendet på grund av Förundersökningsbegränsning.
Personupplärade brott*	Innebär att ett lagföringsbeslut har fattats om en misstänkt person, genom något av alternativen: åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse.

*Ett brott räknas som personupplärat även om den åtalade senare frikänns vid en rättegång.

³⁰ Oavsett om en utredning har inletts eller inte har polis och åklagare vissa möjligheter att fatta beslut om förundersökningsbegränsning (FU-begränsning), för att förbise lindrigare brott och fokusera på de grovare, och därmed få en effektivare rättsprocess.

Tillgänglighet och sekretess

Spridningsformer

Hatbrottsstatistiken publiceras vartannat år. Utöver huvudrapporten publiceras även den här tekniska rapporten, som beskriver metoden för att identifiera polisanmälda hatbrott, samt en engelsk sammanfattning av huvudresultaten i huvudrapporten. Samtliga rapporter kan laddas ned kostnadsfritt från Brås webbplats www.bra.se.

Enstaka tabeller över anmälda hatbrott kan kostnadsfritt laddas ned från Brås webbplats eller beställas från Brå, via kontaktpersonen för hatbrottsstatistiken, telefon 08-527 58 400, eller via post till Brottsförebyggande rådet (Brå), Box 1386, 111 93 Stockholm.

Presentation

Huvudrapporten (Polisanmälda hatbrott 2022) innehåller en kort beskrivning av metoden för att identifiera hatbrott i hatbrottsstatistiken, en utförlig beskrivning av resultaten och tillhörande tabeller och figurer. Årsboken omfattar cirka 130 sidor.

Den tekniska rapporten innehåller en utförligare beskrivning av metoden för att identifiera hatbrott i hatbrottsstatistiken och omfattar cirka 50 sidor med bilaga.

På Brås webbplats (www.bra.se) återfinns både huvudrapporten och den tekniska rapporten i pdf-format. Där presenteras även statistik över polisanmälda hatbrott och tidigare resultat om utsatthet för hatbrott enligt NTU, PTU och SUB. Dessa uppgifter är publicerade som Excelfiler, som kan öppnas eller laddas ned.

Tillgång till primärmaterial

Den statistik som publiceras redovisar fördelningen av polisanmälda hatbrott utifrån vissa variabler och vissa indelningar. Statistik presenterad på annat sätt och efter andra variabler som lagras i databasen kan specialbeställas. En särskild blankett för specialbeställningar går att ladda ned på www.bra.se. Vissa uppgifter är dock sekretesskyddade; därför kan begäran om datauttag endast tillgodoses om den obligatoriska sekretessprövningen medger det.

Upplysningstjänster

Brå publicerar huvudrapporten för Polisanmälda hatbrott 2022 på Brås webbplats, www.bra.se.

Materialet från varje årgång av Polisanmälda hatbrott är tillgängligt för forskning och beställning av specialanpassad statistik, från det datum då resultatet för det aktuella året publicerats. Utlämnande för forskning kan ske efter prövning av Etikprövningsmyndigheten och efter sekretessprövning.

Ansvarig enhet för utvecklingen av statistiken om Polisanmälda hatbrott är Brås enhet för statistiska undersökningar (ESU). Brottsförebyggande rådet, Brå, Box 1386, 111 93 Stockholm. Telefon: 08-527 58 400. Fax: 08-411 90 75. E-post: registrator@bra.se. Webbplats: www.bra.se.

Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).³¹

Vid behandling av personuppgifter gäller reglerna i EU:s dataskyddsförordning (GDPR),³² i den ursprungliga lydelsen, och lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.³³

Inom statistikområdet finns också särskilda regler i lagen (2001:99) om den officiella statistiken och i förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.³⁴

Gallringsföreskrifter

Uppgifterna i personregistret ska gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål, enligt 19 § i lag (2001:99) om den officiella statistiken. Enligt 1 §, 3 stycket lagen (2001:100) om den officiella statistiken gäller 19 § inte bara officiell statistik, utan även annan statistik.

³¹ Före den 30 juni 2009: 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

³² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

³³ Före den 25 maj 2018: personuppgiftslagen [1998:204].

³⁴ Resultaten från Polisanmälda hatbrott 2022 är inte officiell statistik.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017). *Hatbrott 2016. Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv och självrapporterad utsatthet för hatbrott*. Rapport 2017:11. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2018). *Polisens hatbrottsmarkering. Kvalitetsgranskning av polisens hatbrottsmarkering samt jämförelse mellan statistik baserad på polisens hatbrottsmarkering och Brås hatbrottsstatistik*. Rapport 2018:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019a). *Hatbrott 2018. Statistik över polisanmälda brott med identifierat hatbrottsmotiv*. Rapport 2019:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2019b). *Hatbrott 2018. Statistik över polisanmälda brott med identifierat hatbrottsmotiv. Teknisk rapport*. Rapport 2019:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2023). *Polisanmälda hatbrott 2022. En sammanställning av de ärenden som hatbrottsmarkerats av polisen*. Rapport 2023:16. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Proposition 2017/18:59. *Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Regeringen (2021). *Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Polismyndigheten*. Ju2021/03101.

SOU 2015:103. *Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner m.m.* Betänkande av Utredningen om transpersoners straffrättsliga skydd m.m.

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR (2023). *Kommungruppsindelning. Sveriges Kommuner och Regioners kommungruppsindelning 2023*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Regioner.

Bilageförteckning

Bilaga 1	Brottskoder som ingick i Polisanmälda hatbrott 2022	45
----------	---	----

Bilaga 1 Brottskoder som ingick i Polisanmälda hatbrott 2022

Tabell B1.1. Kategorisering av brottskoder, 2022.

Brottskoder	Namn
Frihets- och integritetsbrott	
0432	Kränkande fotografering
0438	Hedersförtryck, mot man 18 år eller äldre
0481	Olovlig identitetsanvändning mot pojke under 18 år
9468	Övrigt dataintrång
9454	Olaga integritetsintrång, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation
0480	Olovlig identitetsanvändning mot flicka under 18 år
0482	Olovlig identitetsanvändning mot kvinna, 18 år eller äldre
0489	Olaga tvång mot pojke under 18 år
9427	Olaga förföljelse, mot kvinna 18 år eller äldre, obekanta
9431	Olaga förföljelse, mot man 18 år eller äldre, obekanta
9465	Dataintrång med hjälp av skadlig kod i utpressningssyfte
9467	Dataintrång i sociala medier eller e-tjänster
9471	Hemfridsbrott, inkl. grovt
9473	Intrång i förvar
Hets mot folkgrupp	
1604	Hets mot folkgrupp
Klotter och skadegörelse	
1201	Skadegörelse, på motorfordon, ej genom brand
1205	Skadegörelse, mot stat, kommun, landsting, ej klotter
1208	Skadegörelse, klotter mot kollektivtrafiken
1209	Skadegörelse, övrigt klotter
1210	Skadegörelse, genom brand (ej på motorfordon)
1212	Annan skadegörelse (ej klotter)
Misshandel	
0355	Misshandel, annan än grov, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus
0357	Misshandel, annan än grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus
0365	Misshandel, annan än grov, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret, inomhus
0367	Misshandel, annan än grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, inomhus

0375	Misshandel, grov, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus
0377	Misshandel, grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, utomhus
0385	Misshandel, grov, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret, inomhus
0387	Misshandel, grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, inomhus
0394	Vållande till kroppsskada eller sjukdom, övriga fall
1703	Våld mot tjänsteman, mot ordningsvakt
1704	Våld mot tjänsteman, mot övriga tjänstemän
9308	Misshandel, ej grov, mot pojke 0–6 år, bekant med offret, inomhus
9309	Misshandel, ej grov, mot flicka 7–14 år, obekant med offret, utomhus
9310	Misshandel, ej grov, mot flicka 7–14 år, bekant med offret, utomhus
9311	Misshandel, ej grov, mot pojke 7–14 år, obekant med offret, utomhus
9312	Misshandel, ej grov, mot pojke 7–14 år, bekant med offret, utomhus
9313	Misshandel, ej grov, mot flicka 7–14 år, obekant med offret, inomhus
9314	Misshandel, ej grov, mot flicka 7–14 år, bekant med offret, inomhus
9315	Misshandel, ej grov, mot pojke 7–14 år, obekant med offret, inomhus
9316	Misshandel, ej grov, mot pojke 7–14 år, bekant med offret, inomhus
9317	Misshandel, ej grov, mot flicka 15–17 år, obekant med offret, utomhus
9318	Misshandel, ej grov, mot flicka 15–17 år, bekant med offret, utomhus
9319	Misshandel, ej grov, mot pojke 15–17 år, obekant med offret, utomhus
9320	Misshandel, ej grov, mot pojke 15–17 år, bekant med offret, utomhus
9321	Misshandel, ej grov, mot flicka 15–17 år, obekanta, inomhus
9322	Misshandel, ej grov, mot flicka 15–17 år, bekant med offret, inomhus
9323	Misshandel, ej grov, mot pojke 15–17 år, obekant med offret, inomhus
9324	Misshandel, ej grov, mot pojke 15–17 år, bekant med offret, inomhus
9336	Misshandel, grov, mot pojke 7–14 år, bekanta, utomhus
9374	Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation, utomhus
9377	Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, utomhus
9378	Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation, utomhus
9381	Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj, inomhus
9382	Misshandel, ej grov, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation, inomhus.
9386	Misshandel, ej grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation, inomhus.
Ofredande	
0414	Ofredande mot grupp
0428	Ofredande mot flicka under 18 år

0429	Ofredande mot pojke under 18 år
9456	Ofredande, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation
9457	Ofredande, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj
9458	Ofredande, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation
9459	Ofredande, mot kvinna 18 år eller äldre, obekanta
9460	Ofredande, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation
9461	Ofredande, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj
9462	Ofredande, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation
9463	Ofredande, mot man 18 år eller äldre, obekanta
9601	Sexuellt ofredande mot flicka under 15 år
9602	Sexuellt ofredande mot pojke under 15 år
9604	Sexuellt ofredande mot pojke 15–17 år
9645	Försök till våldtäkt inkl. grov, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekant genom annan slags relation, inomhus
9693	Sexuellt ofredande, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation
9694	Sexuellt ofredande, mot kvinna 18 år eller äldre, obekanta
9698	Sexuellt ofredande, mot man 18 år eller äldre, obekanta
Olaga diskriminering	
1605	Olaga diskriminering
Olaga hot	
0450	Olaga hot mot flicka under 18 år, internetrelaterat
0451	Olaga hot mot flicka under 18 år, ej internetrelaterat
0452	Olaga hot mot pojke under 18 år, internetrelaterat
0453	Olaga hot, mot pojke under 18 år, ej internetrelaterat
0458	Olaga hot mot grupp, internetrelaterat
0459	Olaga hot mot grupp, ej internetrelaterat
1705	Hot mot tjänsteman, förgripelse mot tjänsteman
9432	Olaga hot, internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation
9433	Olaga hot, internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj
9434	Olaga hot, internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation
9435	Olaga hot, internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, obekanta
9437	Olaga hot, internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj
9438	Olaga hot, internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation
9439	Olaga hot, internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, obekanta

9440	Olaga hot, ej internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation
9441	Olaga hot, ej internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj
9442	Olaga hot, ej internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation
9443	Olaga hot, ej internetrelaterat, mot kvinna 18 år eller äldre, obekanta
9444	Olaga hot, ej internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom parrelation
9445	Olaga hot, ej internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit närstående genom släktskap/familj
9446	Olaga hot, ej internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation
9447	Olaga hot, ej internetrelaterat, mot man 18 år eller äldre, obekanta
Ärekränkning	
0506	Ärekränkingsbrott: förtal, förolämpning, förtal av avliden, mot flicka under 18 år, internetrelaterat
0507	Ärekränkingsbrott: förtal, förolämpning, förtal av avliden, mot flicka under 18 år, ej internetrelaterat
0508	Ärekränkingsbrott: förtal, förolämpning, förtal av avliden, mot pojke under 18 år, internetrelaterat
0509	Ärekränkingsbrott: förtal, förolämpning, förtal av avliden, mot pojke under 18 år, ej internetrelaterat
0510	Ärekränkingsbrott: förtal, förolämpning, förtal av avliden, mot kvinna 18 år eller äldre, internetrelaterat
0511	Ärekränkingsbrott: förtal, förolämpning, förtal av avliden, mot kvinna 18 år eller äldre, ej internetrelaterat
0512	Ärekränkingsbrott: förtal, förolämpning, förtal av avliden, mot man 18 år eller äldre, internetrelaterat
0513	Ärekränkingsbrott: förtal, förolämpning, förtal av avliden, mot man 18 år eller äldre, ej internetrelaterat
Övriga brott	
0328	Försök, förberedelse och stämpling till mord eller dråp, utan användning av skjutvapen, mot man 18 år eller äldre, är eller har varit bekanta genom annan slags relation
0329	Försök, förberedelse och stämpling till mord eller dråp, utan användning av skjutvapen, mot man 18 år eller äldre, obekanta
0337	Försök, förberedelse och stämpling till mord eller dråp, med användning av skjutvapen, mot man 18 år eller äldre, obekanta
0846	Stöld, utan inbrott, i skola, bibliotek, undervisningslokal, förskola, fritidshem
0855	Rån, utan skjutvapen, övrigt rån
0875	Övriga brott mot brottsbalken 8 kap, egenmäktigt förfarande exkl. olovlig parkering på annans parkeringsplats eller på annans tomtmark, självtäkt, olovlig kraftavledning
0880	Stöld, utan inbrott, annan stöld
0886	Stöld genom inbrott av kulturföremål från kyrka, museum, hembygdsgrd, konsthall, bibliotek och arkiv
0940	Utpressning
1003	Olovligt förfogande, annat olovligt förfogande

1009	Olovligt brukande
1301	Mordbrand inkl. grov
1505	Falsk tillvitelse, vårdslös tillvitelse
1609	Djurplågeri
1614	Gravfridsbrott
1615	Övriga brott mot 16 kap. BrB
1706	Våldsamt motstånd
1709	Övergrepp i rättssak
1710	Övriga brott mot 17 kap. BrB
1805	Brott mot medborgerlig frihet
2002	Tjänstefel inkl. grovt
4013	Övriga brott mot specialstraffrätten där fängelse ingår i straffskalan
4023	Olaga innehav av knivar m.m. på allmän plats, överlåtelse eller sauhållande av knivar m.m.
4073	Vapenbrott; innehav av pistol, revolver eller kulsprutepistol
8008	Miljöbalken, nedskräpning
9001	Bötesbrott eller annat förfarande*
9475	Uppmaning till självmord, mot flicka under 18 år
9476	Uppmaning till självmord, mot pojke under 18 år
9480	Uppmaning till självmord, mot kvinna 18 år eller äldre, obekanta
9806	Rån mot privatperson, ej äldre/funktionsnedsatt, under 18 år, utan skjutvapen, utomhus
9807	Rån mot privatperson, ej äldre/funktionsnedsatt, under 18 år, utan skjutvapen, inomhus
9810	Rån mot privatperson, ej äldre/funktionsnedsatt, 18 år eller äldre, utan skjutvapen, utomhus
9811	Rån mot privatperson, ej äldre/funktionsnedsatt, 18 år eller äldre, utan skjutvapen, inomhus
9817	Stöld, utan inbrott, annan fickstöld, stöld ur eller av persedel någon bär med sig, ej mot äldre/funktionsnedsatt

* Övriga brott mot brottsbalken som inte tidigare har förekommit i den här förteckningen.

I den här rapporten presenteras den tekniska beskrivningen av Polisanmälda hatbrott 2022 med en mer utförlig beskrivning av metoden och statistikens innehåll än i huvudrapporten. Statistiken i rapporterna om polisanmälda hatbrott baseras sedan 2020 på ett annat urval av polisanmälningar än Brås hatbrottsstatistik före 2020. Även metoden bakom statistiken har förändrats. Det innebär att statistiken i Polisanmälda hatbrott från och med 2020 inte är jämförbar med Brås tidigare hatbrottsstatistik. Från och med 2020 presenterar Brå statistik över hatbrottsmarkerade polisanmälningar, det vill säga de anmälningar som har markerats som potentiella hatbrott av polisen. Nytt i polisanmälda hatbrott 2022 är möjligheten att redovisa gärningspersonernas kön, tillvägagångssätt, samt utsatthet i yrkesrollen.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM

Tel +46 (0) 8 527 58 400, info@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1150